

Regeringskansliet
Miljödepartementet
10333 Stockholm

m.remissvar@regeringskansliet.se
cc: johanna.janson@regeringskansliet.se

Stockholm den 29 juni 2020

Remissvar på Naturvårdsverkets och Statskontorets rapporter översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet

Er beteckning: M2020/00276/KI

Hjärt-Lungfonden välkomnar det av regeringen givna uppdraget till Naturskyddsföreningen och statskontoret att se över arbetet med åtgärdsprogram för luftkvalitet. Vi välkomnar också inbjudan att lämna synpunkter på materialet i rapporterna. Sveriges arbete för bättre luftkvalitet är viktigt för att minska dödlighet i hjärt-kärlsjukdomar och lungsjukdom, på kort såväl som lång sikt och utgör därmed en prioritering för Hjärt-Lungfonden.

1. Hjärt-Lungfonden

Hjärt-Lungfonden är en ideell organisation som stödjer forskning om hjärt- och lungsjukdom. Vår vision är en värld fri från hjärt-lungsjukdom. Vi arbetar för att fler människor ska få ett längre och friskare liv och vägen dit går genom forskning som i sin tur leder till bättre diagnostik, behandling och vård samt kunskap om en hälsosammare livsstil.

2. Sammanfattade synpunkter

- Hjärt-lungfonden noterar i naturvårdsverkets rapport för uppföljning av nationella miljömål 2020¹ att halterna av kvävedioxid, partiklar och ozon fortfarande ligger långt från målnivån och behovet av nationella och internationella åtgärder för att minska förekomsten av luftföroreningar.

---

¹ Miljömålen - Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2020 – Med fokus på statliga insatser

- Luftkvaliteten påverkar människors hälsa och medför risker för hjärt-kärl- och lungsjukdom. Enligt uppskattningar från svenska miljöinstitutet (IVL) orsakade luftföroreningar 7600 förtida dödfall i Sverige 2015.²
- Hjärt-Lungfonden välkomnar ambitionen till att förbättra och se över åtgärdsprogrammen för luftkvalitet genom exempelvis stärkta regelverk, ökad effektivitet, vägledning, kvalitetsgranskning och uppföljning.
- Hjärt-Lungfonden vill betona de hälsomässiga riskerna av luftföroreningar framför risken för vite från EU om gränsvärden inte uppfylls. Sveriges arbete för bättre luftkvalitet är en vital del i att värna den folkhälsan, förebygga hjärt-kärl- och lungsjukdom och uppfylla åtaganden i Agenda 2030 för hälsosamma liv och välbefinnande för alla i alla åldrar och för kommande generationer.
- Enligt WHO är luftföroreningar globalt sett den näst ledande orsaken till icke-smittsamma sjukdomar (NCD).³ Exponering för luftföroreningar medför ett brett spektrum av både akuta och kroniska negativa effekter på människors hälsa. Det finns tydliga bevis på att exponering för luftföroreningar och ökad risk för exempelvis hjärt-kärlsjukdom och stroke. Därtill kan dålig luft öka risken för att utveckla hypertoni och typ-2 diabets.⁴
- Forskning visar att även låga koncentrationer av luftföroreningar kan påverka människors hälsa negativt och att exponering i tidig ålder ökar också risken för att insjunka senare i livet.⁵ Hjärt-Lungfonden vill därför uppmana till diskussion kring tillåtna nivåer samt regelbunden översyn och justering av gränsvärden, i ljuset av pågående forskning.

3. Synpunkter

Under de senaste åren, i takt med ökad medvetenhet och forskning på området, har luftföroreningar och dess påverkan på människors hälsa blivit en allt viktigare fråga på den globala hälsoagendan. Den första globala konferensen om luftföroreningar ([Global Conference on Air Pollution and Health](#)) arrangerade 2018 av Världshälsoorganisationen (WHO) och flera aktörer som exempelvis [World Heart Federation](#) har utökat sitt arbete på området. Luftföroreningar och arbetet för bättre luft är kopplat till genomförandet av Agenda 2030 bl.a. mål 3 om god hälsa och välbefinnande (särskilt delmål 3.9 och 3.4) men även 11.2 om tillgång till hållbar transport, 11.6 om luftkvalitet i städer och mål 12 om klimatåtgärder.

När städerna växer, förtätas och trafikarbetet ökar, blir risken för höga halter av luftföroreningar också större. Urbanisering, med fler människor som flyttar till städer

²² IVL Swedish Environmental Research Institute, *Quantification of population exposure to NO₂, PM_{2.5} and PM₁₀ and estimated health impact*, (2018) - <http://naturvardsverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1242584/FULLTEXT01.pdf>

³ WHO, "First WHO Global Conference on Air Pollution and Health" - https://www.who.int/airpollution/events/conference/Health_effects_background.pdf?ua=1

⁴ ibid

⁵ ibid

innebär i sin tur att fler människor utsätts för högre halter av luftföroreningar. Mycket arbete kan göras lokalt för att minska kväveoxid och partiklar. Samtidigt välkomnar vi vikten av att Sverige agerar som en stark röst internationellt för att minska effekterna av exempelvis långväga transporterade luftföroreningar.

I rapporterna från Naturvårdsverket och statskontoret lämnas förslag ämnade till att stärka regelverk och för att relevanta aktörer ska kunna bedriva ett mer proaktivt och effektivt luftvårdsarbete. I Naturvårdsverkets nämns vidare *”Förslagen är utformade för att Sverige i det korta perspektivet ska undvika överskridanden och böter från EU, men i ett längre perspektiv förbättras också förutsättningarna för att uppnå Miljökvalitetsmålet Frisk luft”*. Hjärt-Lungfonden vill i sammanhanget betona vikten av ett effektivt åtgärdsarbete för luftkvalitet som en fundamental del i att säkra den svenska folkhälsa, förhindra hjärt-kärlsjukdom och implementeringen av Agenda 2030. Detta framför risken om vite från EU. För att förhindra framtida hälsoutmaningar till följd av luftföroreningar, krävs effektiva åtgärder för att minska utsläpp idag.

Uppskattningar pekar på att luftföroreningar orsakar 7600 dödsfall årligen i Sverige. I den senaste uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2020 konstateras trots en positiv trend i att nå miljömål för frisk luft, att halterna av kvävedioxid, partiklar och ozon fortfarande ligger fortfarande långt från målnivån. Detta påverkar i sin tur människors hälsa.

Minskad exponering för luftföroreningar utgör en viktig utmaning för att minska effekterna av icke smittsamma sjukdomar (NCD) och i synnerhet hjärt-kärl och lungsjukdom.⁶ På global nivå utgör luftföroreningar den näst ledande orsaken till NCD.⁷ WHO uppskattar att 90 % av människor i världen andas förorenad luft.⁸ På global nivå beräknas luftföroreningar stå för:

- 29% av dödsfall och sjukdomar relaterade till lungcancer
- 17% av dödsfall och sjukdom från akut infektion i nedre luftvägar
- 24% av dödsfall från stroke
- 25% av dödsfall och sjukdomar från Ischemisk hjärtsjukdom
- 43% av dödsfall och sjukdom från kronisk obstruktiv lungsjukdom (KOL)⁹

Luftkvaliteten påverkar människors hälsa både indirekt och direkt vilket medför risker för hjärt-kärl- och lungsjukdom. Vetenskapliga bevis visar på en stark koppling mellan exponering för att kväveoxid och partiklar (från förbränning, industri, fordonsutsläpp och jordbruksförbränning) till hjärtkärl-dödlighet. Exponering för dålig luft ökar i sin tur riskerna för att utveckla hypertoni och typ-2 diabets som i sin tur utför huvudsakliga

---

⁶ World Heart Federation, *On World Heart Day, we're raising awareness of the link between CVD and air pollution*, <https://www.world-heart-federation.org/news/on-world-heart-day-were-raising-awareness-of-the-link-between-cvd-and-air-pollution/>

⁷ WHO, *First WHO Global Conference on Air Pollution and Health* - https://www.who.int/airpollution/events/conference/Health_effects_background.pdf?ua=1

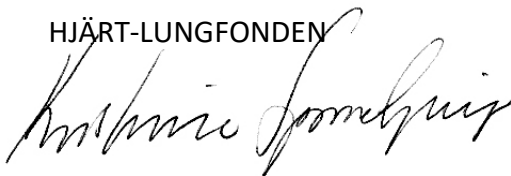
⁸ WHO, *Air pollution*, https://www.who.int/health-topics/air-pollution#tab=tab_1

⁹ WHO, *Ambient air pollution: Health impacts*, <https://www.who.int/airpollution/ambient/health-impacts/en/>

riskfaktorer för hjärt-kärlsjukdomar.¹⁰ Föroreningar i form av partiklar medför konsekvenser för bl.a. hjärt-lungdödlig och luftvägssjukdom (t.ex. astma och kronisk bronkit),¹¹ då kompositioner av olika skadliga ämnen i form av partiklar korsar den alveolära barriären och kan förstöra endotelceller eller bidra till endokrin störning.¹² Kortvarig såväl som långvarig exponering hos barn och vuxna kan resultera i minskad lungfunktion, luftvägsinfektion och förvärrad astma.¹³ Ozon är enligt WHO en viktig riskfaktor för astma. Epidemiologiska studier tyder på att långvarig exponering för NO₂ kan öka symptom på astma och bronkit hos barn. Hämmad lungtillväxt har också kopplats förekomsten av NO₂.¹⁴

Enligt studien *“Quantification of population exposure to NO₂, PM_{2.5} and PM₁₀ and estimated health impact”* (utförd av IVL Svenska Miljöinstitutet och Umeå universitet på uppdrag av Naturvårdsverket) utgör varje dödsfall stå för en förlust på omkring elva levnadsår, och kostar sammanlagt samhället omkring 56 miljarder kronor varje år. Studien konstaterar också att hälsoeffekterna av att lokala trafikföroreningar tidigare underskattats, vilket betyder att dödsfallen till följd av luftföroreningar nu beräknas högre trots att exponeringen för föroreningar inte ökat.¹⁵ Forskning tyder på att även tillåta nivåer av luftföroreningar kan påverka människors hälsa negativt. Hjärt-lungfonden vill uppmana till vidare diskussion även kring tillåtna nivåer för att skydda människors hälsa. Därtill vill vi understryka behovet av regelbunden översyn och justering av Miljökvalitetsnormer i ljuset av pågående forskning.

HJÄRT-LUNGFONDEN

Kristina Sparreljung
Generalsekreterare

---

¹⁰ World Heart Federation, *On World Heart Day, we're raising awareness of the link between CVD and air pollution*, <https://www.world-heart-federation.org/news/on-world-heart-day-were-raising-awareness-of-the-link-between-cvd-and-air-pollution/>

¹¹ IVL Swedish Environmental Research Institute, *Quantification of population exposure to NO₂, PM_{2.5} and PM₁₀ and estimated health impact*, (2018), <http://naturvardsverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1242584/FULLTEXT01.pdf>

¹² World Heart Federation, *Air pollution and cardiovascular disease*, <https://www.world-heart-federation.org/news/air-pollution-and-cardiovascular-disease-a-window-of-opportunity/>

¹³ WHO, *Ambient air pollution: Health impacts*, <https://www.who.int/airpollution/ambient/health-impacts/en/>

¹⁴ WHO, *Ambient (outdoor) air pollution - key facts*, [https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/ambient-\(outdoor\)-air-quality-and-health](https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/ambient-(outdoor)-air-quality-and-health)

¹⁵ IVL Swedish Environmental Research Institute, *Quantification of population exposure to NO₂, PM_{2.5} and PM₁₀ and estimated health impact*, (2018), <http://naturvardsverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1242584/FULLTEXT01.pdf>